

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดว่าด้วยหนังสือพิมพ์ ได้มีผู้ให้คำนิยามคำว่า “หนังสือพิมพ์” และบทบาทภาระหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไว้ต่าง ๆ มากมาย เช่น

หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนดติดต่อกันเป็นลำดับและมีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่ จำนวนหลายแผ่นพับได้ โดยมีจุดมุ่งหมายในการเสนอข่าวสาร และ สิ่งที่น่าสนใจทั่วไป¹

หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือบอกข่าวและหมายรวมถึงแต่หนังสือข่าวฉบับย่อย ๆ ทำด้วยฝีมือคนเพียง 2-3 คน ไปถึงหนังสือพิมพ์ระดับชาติที่ออกในเมืองใหญ่ ๆ มีคนงานเป็นร้อยเป็นพัน หนังสือพิมพ์ประกอบด้วยตัวพิมพ์ หมึกพิมพ์และกระดาษพิมพ์ โดยหนังสือพิมพ์อาจจะออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์หรือรายเดือนก็ได้²

หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวและเหตุการณ์เคลื่อนไหวใหม่ ๆ ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ข่าวการเมือง การเศรษฐกิจและสังคม ข่าวการศึกษา ข่าวกีฬา ข่าวธุรกิจและบันเทิง

¹ Carter v. Good , Dictionaery of Education London : McGraw Hillm , 1956 p 627.

² สุกัญญา ตีระวนิช , ประวัติการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช (2325-2475) , (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช , 2520)

มีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่จำนวนหลายแผ่นพับได้ หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์หรือรายเดือนก็ได้³

ส่วนดรุณี หิรัญรักษ์ อธิบายไว้ว่า ตามหลักวิชาการวารสารศาสตร์ หนังสือพิมพ์แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทตามลักษณะของเนื้อหาข่าว คือ หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพ (Quality Newspapers) ซึ่งได้แก่หนังสือพิมพ์ที่มุ่งเน้นข่าวหนักเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะมีจำนวนจำหน่ายไม่มากนัก เพราะมีนโยบายมุ่งที่จะรับใช้ผู้อ่านที่สนใจและต้องการความรู้เพิ่มเติม เช่น หนังสือพิมพ์สยามรัฐ และมติชน เป็นต้น

ส่วนหนังสือพิมพ์อีกประเภท คือ หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งปริมาณ (Popular Newspapers) เป็นหนังสือพิมพ์ที่จะเน้นเกี่ยวกับข่าวเบา ๆ ซึ่ง ได้แก่ข่าวอาชญากรรม ข่าวศาล ข่าวบันเทิงต่าง ๆ โดยไม่เน้นเนื้อหาสาระเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพ ฉะนั้นหนังสือพิมพ์ประเภทนี้จึงมีปริมาณจำหน่ายสูง เพราะมุ่งเอาใจตลาดทุกระดับ และหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด เป็นต้น

สำหรับบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นประเภทใดต่างก็มีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ ให้ข่าวสารและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ให้ความรู้ความเข้าใจและข้อคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ ให้ความบันเทิง และให้บริการโฆษณา จากหน้าที่ ทั้ง 4 ประการของหนังสือพิมพ์ หน้าที่ที่นับว่ามีความสำคัญที่สุดและถือเป็นหัวใจของหนังสือพิมพ์ก็คือ การให้ข่าวสารข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่าน⁴

³ พัชรา คีลรักษา , ห้องสมุดและการศึกษาค้นคว้า , (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน , 2521)

⁴ ดรุณี หิรัญรักษ์ , เทคนิคการหาข่าวและการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์ , (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2534) หน้า 1-2

แนวคิดการเป็นนายทวารข่าวสาร (Gatekeeper)

แนวคิดเรื่องนายทวารข่าวสาร(Gatekeeper) Kurt Lewin นักจิตวิทยาสังคมชาวเยอรมันผู้วางรากฐานการวิจัยสื่อสารมวลชนที่สำคัญผู้หนึ่งของโลกและเป็นบุคคลที่นำคำว่า “Gatekeeper” มาประยุกต์ใช้ในสาขาการสื่อสารมวลชน โดยพิจารณาเห็นว่าการส่งข่าวสารจะต้องผ่านช่องทางหรือ Channels และที่ช่องทางหรือสื่อนี้จะมีจุดหรือสถานที่หนึ่งที่เปรียบเสมือนประตูคอยกั้นกรงไม่ให้ข่าวสารนั้นผ่านไปได้ ซึ่งบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นนายทวารข่าวสาร หรือผู้เฝ้าประตูมักจะได้แก่บรรณาธิการ และตัวนักข่าว โดยบุคคลเหล่านี้จะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการตบแต่งหรือ ปล่อยให้ข่าวสารนั้นผ่านไปถึงผู้รับสาร ซึ่งนายทวารข่าวสารก็จะต้องเผชิญกับปัญหาในเรื่องของการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจคัดเลือกข่าว และเสนอข่าวให้ตรงไปตรงมามากที่สุด⁵

Wilbur Shramm กล่าวว่า นายประตูข่าวสารมีสิทธิในการเปิดและปิดประตูข่าวสารต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมานายประตูข่าวสารก็ได้แก่ นักข่าว บรรณาธิการข่าว ผู้เขียน ผู้พิมพ์ ผู้วิจารณ์ หัวหน้างานทางด้านสื่อสาร ผู้จัดการโฆษณา เป็นต้น โดยผู้ควบคุมข่าวสารหรือนายประตูข่าวสารเป็นบุคคลซึ่งควบคุมการไหลของข่าวสาร บุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ตัดสินใจว่า ข่าวสารอะไรควรส่งต่อไป และข่าวสารอะไรควรส่งไปช้าหน่อย หรือข่าวสารอะไรควรตัดออกไปทั้งหมด บุคคลผู้ทำหน้าที่เปิดและปิดประตูข่าวสารนี้จะยืนอยู่ระหว่างตัวข่าวสารและผู้รับข่าวสาร

สรุปว่านายทวารข่าวสารหมายรวมทั้งนักข่าว บรรณาธิการ และตัวหนังสือพิมพ์ซึ่งจะเป็นผู้ควบคุมการไหลของข่าวสารผ่านไปยังประชาชน โดยวิธีการคัดเลือกตลอดจนตบแต่งจัดหน้าหนังสือพิมพ์ รวมทั้งกำหนดเวลาการเสนอข่าวสารและลำดับความสำคัญของข่าว ซึ่งจากงานวิจัยของ David Manning White เรื่อง “ The Gatekeeper : A Case Study in The Selection of News” (Journalism Quarterly V 27 , Fall , 1950) ระบุว่า จากงานวิจัยหลาย ๆ ชิ้น ที่วิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายทวารข่าวสาร ส่วนมากจะเน้นที่การเลือกและตัดทอนข่าวสารโดยพบว่า การเลือกเสนอข่าวสารของบรรณาธิการและนักข่าว ไม่ได้คำนึงถึงประชาชนผู้รับข่าวสารเท่าใดนัก แม้จะได้ตระหนักถึงความต้องการและความสนใจของผู้อ่านแล้ว แต่ก็ยังคงคลาดเคลื่อนอยู่มาก จริง ๆ

⁵ สนั่น ปัทมะทิม และคณะ , ศัพท์านุกรมสื่อสารมวลชน (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2520) , หน้า 40-41

แล้วอาจจะไม่ได้มีโอกาสตีพิมพ์บนหน้าหนังสือพิมพ์ก็ได้จึงมักมีคำกล่าวว่า ชาวก็ คือ สิ่งที่บรรณาธิการหรือนักข่าวสร้างขึ้น และเผยแพร่ทางสื่อมวลชน⁶

ทฤษฎีความรับผิดชอบทางสังคม

Louis W. Hodged กล่าวถึงความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ในหนังสือ "Responsible Journalism" ว่า หนังสือพิมพ์ต้องมีความรับผิดชอบขั้นพื้นฐานอยู่ด้วยกัน 3 ประการ (อ้างใน รัชนี้ วงศ์วรรณ : แนวโน้มหนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า (2535-2544) ,วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,2535) คือ

1. ความรับผิดชอบโดยการกำหนด (Assigned Responsibilities) หมายถึง ความรับผิดชอบที่ถูกกำหนดโดยรัฐบาล หรือ จากบุคคลภายนอกองค์การหนังสือพิมพ์อาจจะเป็นไปในรูปแบบของกฎหมายหรือข้อบังคับ แต่ในส่วนของหนังสือพิมพ์ที่เป็นองค์กรของเอกชน หนังสือพิมพ์อาจจะเป็นผู้กำหนดกันเองว่า บรรณาธิการจะต้องรับผิดชอบต่ออะไรบ้างหรือนักข่าวจะต้องมีความรับผิดชอบในการปกปิดแหล่งข่าว เป็นต้น
2. ความรับผิดชอบโดยสัญญา (Contracted Responsibilities) ในสหรัฐอเมริกาหนังสือพิมพ์จะมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นความรับผิดชอบที่นักหนังสือพิมพ์ถือว่ำนันคือสัญญา ซึ่งอาจจะเป็นสัญญาที่ไม่ได้กระทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร หรือ กระทำขึ้นอย่างเป็นทางการก็ตาม หนังสือพิมพ์ต้องมีความรับผิดชอบในการเสนอข่าว หรือ เรื่องราวที่ผู้อ่านต้องการรู้ในการดำเนินกิจการดังกล่าว นักหนังสือพิมพ์จะมีสัญญาผูกพันอยู่ 2 ข้อ คือ กับเจ้าของหนังสือพิมพ์กับผู้อ่าน โดยเฉพาะผู้อ่านซึ่งจะต้องคำนึงถึงให้มากที่สุด

⁶ พัชนี เสงยจรรยา , เมตตา กฤตวิทย์ และฉัตรนันทน์ อนุวัชศิริวงศ์ , แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล , 2534) หน้า104

3. ความรับผิดชอบที่เกิดจากจิตสำนึกของนักหนังสือพิมพ์เอง(Self-Imposed Responsibilities) ความรับผิดชอบในข้อนี้จะขึ้นอยู่กับนักหนังสือพิมพ์เองว่าจะพิจารณาและตัดสินใจว่าเรื่องใดควรจะเป็นเรื่องที่น่าเสนอ ดังที่ยกตัวอย่าง กันอยู่เสมอก็คือ เมื่อมีคำถามว่า “คุณทำงานอะไร” บุคคลแรกตอบว่า “เขาทำงานให้กับหนังสือพิมพ์ Gazette” บุคคลที่สอง ตอบว่า “เขาเป็นนักหนังสือพิมพ์” ทั้งสองคำตอบแสดงให้เห็นความแตกต่างว่า บุคคลแรกทำงานโดยขึ้นอยู่กับเจ้าของหนังสือพิมพ์ แต่บุคคลที่สองทำงานโดยคำนึงถึงผู้อ่านเป็นหลัก⁷

กาเบลินซ์ (Gablentz) ได้เขียนไว้ว่า ความรับผิดชอบอาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ความรับผิดชอบทางกฎหมาย (Legal Responsibility) บุคคลจะต้องรับผิดชอบต่อ การกระทำของตนในกรณีที่การกระทำนั้นยังความเสียหายต่อบุคคลอื่น
2. ความรับผิดชอบทางศีลธรรม (Moral Responsibility) เกี่ยวกับการมีจิตสำนึกของบุคคล หรือกลุ่มคนเป็นสำคัญ
3. ความรับผิดชอบทางการเมือง (Political Responsibility) หมายถึง การใช้อำนาจหน้าที่ทางการเมืองให้อยู่ในทำนองคลองธรรม และบรรลุเป้าหมายสูงสุด คือ รักษาและเสริมสร้าง ประโยชน์ของสาธารณะ(Public Interest)
4. ความรับผิดชอบทางสังคม (Social Responsibility) ต่างกับความรับผิดชอบทางอื่นตรงที่ ว่าเป็นความรับผิดชอบที่มีได้เกิดขึ้นเพราะว่ามีกฎหมายบังคับอยู่อย่างในกรณีความรับผิดชอบทาง ศีลธรรม แต่เป็นความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นตามหลักเหตุผลที่ว่าบุคคล และกลุ่มบุคคลย่อมเป็น สมาชิกของชุมชน หรือสังคมประเทศอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ จึงต้องมีความรับผิดชอบต่อ การกระทำใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมดังกล่าว ความรับผิดชอบทางสังคมมักเกี่ยวข้องกับ การ ประกอบอาชีพ หรือ การดำเนินชีวิตประจำวัน ของบุคคลทุกคนในสังคมเป็นเรื่องยึดหยุ่น

⁷ Deni Elliott , Responsible Journalism , (California : Sage Publicaton , 1986) p 19.

ละเอียดอ่อนและไม่มีขอบเขตที่จะกำหนดไว้เด่นชัด แน่นอนจึงเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาอย่างลึกซึ้งอย่างน้อยก็ในขอบเขตของแต่ละวิชาชีพ⁸

สำหรับประเทศไทยได้มีการกล่าวถึงความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์อยู่ 2 ประการ⁹ คือ

1. ความรับผิดชอบต่อทางกฎหมาย โดยความรับผิดชอบต่อทางกฎหมายนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกำหนดเสรีภาพส่วนบุคคลที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 ในมาตรา 34 ที่บัญญัติถึงเสรีภาพในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ไว้โดยเฉพาะว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการพูด การเขียน และการโฆษณา การจำกัดเสรีภาพเช่นนี้จะกระทำไม่ได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประเทศ หรือเพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมโทรมทางจิตใจของประชาชน”

2. ความรับผิดชอบทางจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อจริยธรรมนี้เป็นความรับผิดชอบที่มีอยู่ในตัวบุคคล ที่ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เป็นหลักปฏิบัติที่ออกมาจากความคิดและการตัดสินใจของบุคคล จริยธรรมไม่ใช่กฎหมาย ดังนั้นผู้ที่ละเมิดจริยธรรมจึงไม่ได้รับโทษที่กระทำ ยกเว้นการละเมิดจริยธรรมนั้นจะเป็นผลให้หนังสือพิมพ์ขาดความน่าเชื่อถือ บุคคลที่กระทำการละเมิดจริยธรรมก็อาจจะได้รับการตำหนิจากเพื่อนร่วมวิชาชีพและประชาชนทั่วไป

สุภา ศิริมานนท์ ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์หรือข้อจำกัดที่สำคัญของจริยธรรมหนังสือพิมพ์ว่ามีด้วยกัน 4 ประการ คือ

1. หลักว่าด้วย “ความจริงที่แท้จริง” (Objectivity)
2. หลักว่าด้วย “ความซื่อสัตย์” (Honesty) หรือ ความสัตย์จริง การรักษาความสัตย์

⁸ สมควร กวียะ , การสื่อสารมวลชน : บทบาทหน้าที่ต่อชีวิตความรับผิดชอบต่อสังคม , (กรุงเทพมหานคร : พชรกานต์การพิมพ์ , 2536) หน้า 91

⁹ รัชนี วงศ์วรรณ , แนวโน้มหนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า(พ.ศ.2535-2544) , (วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2535) หน้า 42-43

3. หลักว่าด้วย “ความบังควรและไม่บังควรซึ่งมนุษย์พึงปฏิบัติ” (Human Decency)
4. หลักว่าด้วย “การคัดลอกเรื่องของคนอื่นแล้วทึกทักเอาเป็นของตัวเอง” (Plagiarism)¹⁰

ความจริงที่แท้จริง (Objectivity) เป็นหลักที่เชื่อว่านักหนังสือพิมพ์ย่อมได้รับความคาดหวังจากผู้อ่านทั่วไปว่า คำบอกเล่าข่าวสารที่เขารายงาน จะหมดจดครบถ้วน ไม่ลำเอียง ไม่ว่าจะเป็นแง่ใดของข่าว หมายความว่า นั่นคือคาดหวังว่าเขาจะไม่สอดแทรกทัศนนะส่วนตัวหรือความรักความชังส่วนตัวลงไปในการรายงานข่าวนั้น ๆ ลักษณะของความจริงที่แท้จริงมีอยู่ด้วยกัน 5 ประการ คือ

1. ความไม่เป็นฝักเป็นฝ่าย (Impartiality)
2. ความปราศจากข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์หรือทางความสนใจ (Absence of Conflict of Interest)
3. โอกาสของการปฏิเสธ (Opportunity of Denial)
4. การละเว้นเสียจากความลำเอียงต่อผู้ใกล้ชิด (Avoidance of Cronyism)
5. การละเว้นเสียจากความเคียดแค้นพยาบาท (Avoidance of Vengence)

ความสัตย์จริง (Honesty) หลักการในข้อนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ในอดีตมีนักหนังสือพิมพ์บางคนเขียนข่าวในลักษณะ “เขียนขึ้นมาเอง” หรือ “นั่งเทียนเขียนข่าว” ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดจริยธรรมข้อนี้ขึ้นมา ซึ่งประเด็นสำคัญของความสัตย์จริงมีด้วยกัน 2 ประการ คือ

1. การเสนอรายงานข่าวที่เป็นจริงไม่ใช่เสนอนิยาย
2. การรักษาวาจาที่ให้คำมั่นหรือตบปากลงคำไปแล้ว

ความบังควรและไม่บังควรซึ่งมนุษย์พึงปฏิบัติ (Human Decency) หลักการในข้อนี้เป็นการป้องกันไม่ให้หนังสือพิมพ์ได้ใช้ความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปในการเสนอข่าว ความบังควรและไม่บังควรนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา และเรื่องหรือเหตุการณ์ที่น่ารังเกียจ ซึ่งนักหนังสือพิมพ์จะต้องยึดหลัก 3 ประการ คือ

1. การปราศจากความลำเอียงต่อคนต่างเชื้อชาติหรือคนต่างภาษา

¹⁰ สุภา ศิริมานนท์, จริยธรรมของหนังสือพิมพ์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรสาส์น, 2530)

2. การปราศจากความลำเอียงต่อคนต่างศาสนา
3. การใช้ถ้อยคำที่ไม่ก่อให้เกิดความชิงชังรังเกียจ

การคัดลอกเรื่องของคนอื่นแล้วที่ก๊อปมาเป็นของตัวเอง (Plagiarism) หลักการในข้อนี้ถือว่าการที่นักหนังสือพิมพ์คนใดคนหนึ่งจะใช้ประโยชน์จากข้อเขียนหรือรายงานข่าวของนักหนังสือพิมพ์อีกคนหนึ่งว่าเป็นแหล่งเบาะแสของคำบอกเล่าข่าวสารที่เขากระทำขึ้น หรือสร้างสรรค์ขึ้นนั้น ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ว่าด้วยความผิดจริยธรรมการขโมย เรื่องของคนอื่นแล้วที่ก๊อปว่าเป็นของตัวเอง และเมื่อประกอบเข้ากับคำบอกเล่าข่าวสารส่วนที่เพิ่มเติมใหม่แล้ว รายงานชิ้นนั้นก็เท่ากับเป็นของใหม่ แต่ถ้าการคัดลอกนั้น เป็นการคัดลอกจริง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคัดลอกแต่เพียงบางส่วนหรือลอกแบบคำต่อคำแล้วใส่ชื่อตนเองลงไป เช่นนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดจริยธรรม

ระดับความรับผิดชอบของนักหนังสือพิมพ์ ¹¹

ความรับผิดชอบของนักหนังสือพิมพ์อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือระดับ

ความรับผิดชอบต่อตนเอง (ระดับจุลภาค) และระดับความรับผิดชอบต่อผู้อื่น (มหัพภาค) ในสังคมประชาธิปไตยจะคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองเพียงอย่างเดียว หรือคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเพียงอย่างเดียว ไม่ได้เพราะทั้งสองสิ่งนี้ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ความรับผิดชอบทั้งสองระดับ ได้แก่

1. ความรับผิดชอบระดับจุลภาค หมายถึงความรับผิดชอบต่ออดีต (self) หรือต่อตนเอง ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความดีงาม มีหลักย่อย ๆ ดังนี้

¹¹ สุภัทญา ตรีระวนิช , จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อผู้อื่นของนักหนังสือพิมพ์ : เอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและการบรรณาธิการณ์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 15 , (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2535)

1.1 รักษาหน้าที่ของตนที่จะให้กระแสข่าวแก่ผู้อ่านอย่างไม่หยุดยั้งให้เรื่องที่น่าสนใจ ใกล้ตัว และทันแก่เหตุการณ์แก่ผู้อ่าน

1.2 การเสนอข่าวนั้นจะเสนอโดยไม่คำนึงว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร นักหนังสือพิมพ์ถือว่าตนมีหน้าที่เพียงให้ผู้อ่านนำข้อมูลไปตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเท่านั้น นักหนังสือพิมพ์ประเภทนี้เห็นว่าผลของข่าวนั้นเป็นเรื่องที่ยากจะประเมินได้ ดังนั้น นักหนังสือพิมพ์จะไม่คำนึงถึงเรื่องนี้

1.3 มีหน้าที่เป็นกระจกส่องสังคม รายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมาแยกตัวเองออกจากข่าว ใช้สัญชาตญาณและอารมณ์ของตนเองในการเลือกข่าวให้เหมาะสม แต่ไม่สร้างข่าว หรือนำความคิดเห็นของตนเองไปปะปนในข่าวเป็นอันขาด

2. ความรับผิดชอบระดับมหัพภาค เป็นแนวคิดที่ระบุถึงความรับผิดชอบ ในระดับกว้าง คือ ความรับผิดชอบต่อคนส่วนใหญ่ คนกลุ่มนี้จะเน้นในเรื่องของเสรีภาพ ว่า เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ นั้นเป็นเสรีภาพเพื่อใคร (Freedom of the press for whom) เพราะคนกลุ่มนี้กังวลมากในเรื่องอิทธิพลของสื่อมวลชน

สำหรับข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่มีต่อสื่อมวลชน ในปัจจุบันมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.1 การแถลงข่าว ต้องคำนึงถึงประชาชนคนอ่าน

2.2 เมื่อตระหนักถึงผลร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้อ่าน นักหนังสือพิมพ์จะต้องรู้วิธีที่จะทำ ให้เรื่องนั้น “เย็นลง”(cool) หรือชะลอการเสนอข่าวให้ช้าลง หรือยับยั้งไม่เสนอเสียเลย

2.3 หนังสือพิมพ์มีจุดอ่อนหลายประการในการเสนอข่าว เช่น ความรีบด่วนของเวลา ทำให้ไม่สามารถเป็นกระจกส่องได้ทุก ๆ ด้าน หากแต่สามารถสะท้อนภาพของสังคมในบางด้าน เท่านั้น ทั้งการรายงานข่าวอาจจะบิดเบือนไม่ถูกต้องเพราะความรีบด่วนดังกล่าว ดังนั้นหนังสือพิมพ์ จะรายงานข่าวอย่างเป็นทางการอย่างเดียวยังไม่ได้ แต่ต้องอรรถาธิบายแสดงความคิด ความเข้าใจของ

ตนเองลงไปในช่วงนั้นด้วยความจริงใจ และใช้สติปัญญา เพื่อให้ประชาชนได้ทราบรายงานข่าวที่เต็มรูปแบบกว่ารายงานแบบภววิสัย

2.4 มนุษย์มีจุดอ่อนและข้อบกพร่องมากมาย ภูมิหลัง สติปัญญา โรคภัยไข้เจ็บอาจทำให้นักหนังสือพิมพ์บางคนมองโลกในแง่ร้าย หรือเสนอข่าวอย่างคับแคบ เสนอแต่ข่าวของภัยพิบัติและการทำลาย ซึ่งเป็นผลร้ายแก่มนุษยชาติเป็นอย่างมาก ดังนั้นเราจึงไม่ควรให้ความสำคัญแก่อดีต หรือต่อความเป็นมนุษย์ของเราให้มากนัก แต่จะต้องรู้ว่า ตัวเราเองนั้นอาจจะมีผิดได้ และจะต้องปรับตนให้เข้ากับสถานการณ์

การเน้นความรับผิดชอบระดับใดเพียงระดับเดียว จะเกิดผลเสียหายได้ทั้งสองระดับ ระดับจุลภาคทำให้คำนึงแต่หน้าที่ของตนจนไม่คำนึงถึงผลเสียของส่วนรวม ส่วนระดับมหัพภาคทำให้กังวลถึงผลที่จะเกิดขึ้น จนจำต้องปิดบัง ซ่อนเร้น เก็บงำ ข่าวสารบางส่วนที่อาจเป็นประโยชน์ต่อสังคม และเอื้อต่อการวินิจฉัยตัดสินใจของผู้รับสาร

นักหนังสือพิมพ์ที่เน้นความรับผิดชอบระดับจุลภาค เป็นพวกที่เน้นแนวคิดเสรีนิยมแบบเก่า ส่วนพวกที่เน้นระดับมหัพภาค เน้นกระแสความขัดแย้งอันเกิดจากความผันแปรของสภาพต่าง ๆ ในสังคม

แต่ไม่ว่านักหนังสือพิมพ์จะเลือกจริยธรรมแนวใด สิ่งที่ยังเน้นเป็นพื้นฐานอยู่ตลอดเวลา คือ จริยธรรม ต้องดำเนินควบคู่ไปกับเสรีภาพ สติปัญญา ความอดกลั้น ความยุติธรรม และสัจธรรม สติปัญญา จะช่วยให้เขาตัดสินใจได้ว่าเมื่อใดเขาจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสม

แนวคิดในเรื่องจริยธรรม

เนื่องจากเมื่อพูดถึงบทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์แล้ว ก็ต้องพูดถึงความรับผิดชอบต่อควบคู่ไปด้วย และเมื่อพูดถึงความรับผิดชอบต่อ สิ่งที่จะใช้เป็นหลักปฏิบัติของคนหนังสือพิมพ์ก็คือ

จริยธรรมของหนังสือพิมพ์ เพราะหนังสือพิมพ์นอกจากจะเป็นองค์กรธุรกิจในภาคเอกชนแล้วยังเป็นสถาบันสาธารณะที่มีผลงานอันจะส่งผลต่อสังคมได้มากทั้งในแง่ดีและไม่ดี หลักจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่เชื่อว่าจะช่วยให้นักหนังสือพิมพ์ตัดสินใจได้ชั้นหนึ่งก่อนที่จะนำเสนอข่าวสาร

จริยธรรมสำหรับนักหนังสือพิมพ์ ¹²

จริยธรรมเป็นหลักที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการประพฤติปฏิบัติ เป็นเรื่องของความสมัครใจ (voluntary) นักหนังสือพิมพ์ที่อยากเป็นผู้มีจริยธรรมคือนักหนังสือพิมพ์ที่ประสงค์จะมีคุณธรรม (virtues) ความมีคุณธรรมนี้ พลาโตอธิบายไว้ในหนังสือ The Republic ว่า ประกอบด้วย

1. สติปัญญา (wisdom) ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์
2. ความอดกลั้น (temperance) คือความสามารถในการผสมผสาน การใช้เหตุผลของตนเอง กำจัดความโลภได้
3. ความยุติธรรม (justice) คือความคำนึงถึงความยุติธรรมอันบุคคล ในสังคมพึงจะได้รับ เป็นสิ่งที่นักข่าวต้องคำนึงถึงก่อนการเขียนข่าว

พลาโตยังกล่าวว่าคุณธรรม หากไม่หมายถึงสามสิ่งนี้ ก็จะหมายถึงอีกสิ่งหนึ่งซึ่งมีความหมายอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ นั่นคือ สัจธรรม

¹² สุกัญญา ตีระวนิช , จริยธรรมและความรับผิดชอบของนักหนังสือพิมพ์ : เอกสารการสอน ชุดวิชาการข่าวและการบรรณาธิกรณ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 15 , (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2535) หน้า 1047-1048

นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญสำหรับพื้นฐานของจริยธรรมสำหรับนักหนังสือพิมพ์ ควรจะประกอบ ด้วย

1. ความสำนึกว่า ทุกข้อความที่เขาเขียนนั้นคือข้อมูลที่ผู้อ่านต้องนำไปตัดสินใจ ดังนั้นเขาจึง ต้องเป็นผู้รู้จริง เป็นผู้มองเห็นว่าสิ่งที่เขียนลงไปในนั้นอาจก่อให้เกิดปฏิกิริยาอย่างหนึ่งอย่างใดในสังคม ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง จะต้องตระหนักว่าความเห็นของเขาเป็นเพียงความเห็นหนึ่ง ยังมีคนอื่น อีกมากมายที่จะมีความเห็นแตกต่างจากเขาและเขาต้องรับฟัง

2. ในการเสนอข้อเท็จจริง หรือความเห็นนั้น เขาจะต้องรักษาความถูกต้อง ไม่บิดเบือน ปิดบัง หรือขยักข้อเท็จจริงบางประการไว้ทั้งที่ทราบที่ผู้อ่านต้องการข้อมูลนั้น ๆ ไปประกอบใน การตัดสินใจได้ว่า การเสนอความเห็นของเขาถูกต้องหรือไม่ เขาจะต้องไม่เลือกเสนอแต่ข้อมูลที่ สนับสนุนความคิดของเขาเท่านั้น เขาจะต้องไม่ใช่เล่ห์เหลี่ยมของนักโฆษณาชวนเชื่อ หรือใช้ เหตุผลอย่างมีเลศนัย หรือใช้อารมณ์

3. นักหนังสือพิมพ์ต้องแถลงแหล่งข้อมูลและที่มาของความเห็นของเขา เพื่อให้ผู้อ่าน สามารถพิจารณา ชั่งน้ำหนักแหล่งข้อมูล ซึ่งอาจเป็นต้นตอของความอคติของผู้เขียน (ถ้ามี) นั่น คือ ผู้เขียนต้องยุติธรรมต่อผู้อ่าน นักหนังสือพิมพ์จะต้องไม่ทำตนเป็นผู้พิพากษาเสียเอง แต่เขาจะกลับ กลายเป็นจำเลยที่ประชาชนคนอ่านพิพากษาเขา ต้องตอบตัวเองว่าเขาซ่อนแหล่งข่าวหรือซ่อนอคติ ส่วนตัวของเขาไว้ที่ไหนหรือเปล่า ซึ่งถ้าเปิดเผยออกมาแล้วจะทำให้คนเชื่อความเห็นของเขาน้อยลง ถ้าเขาสามารถตอบได้ว่า “เปล่า” นั่นคือเขากำลังทำงานผสมผสานประโยชน์ของตนเองกับประโยชน์ ของสังคม

4. เขาจะต้องรับรู้และยอมรับความเห็นที่แตกต่างไปจากตน การเสนอความเห็นจะต้อง แสดงให้เห็นถึงความน้อมรับในความแตกต่างอันพึงจะมีนั้น แต่ข้อเขียนของเขาจะไม่ทำลายหลักการ ของเขาเอง เพื่อการประนีประนอมเขาจะต้องยอมรับข้อขัดแย้งมากกว่ายอมรับความจำนน โดย ไม่ได้ตอบในสิ่งที่เขาคิดว่าถูก

คุณธรรมสี่ประการนี้ คือ สิ่งที่จะนำไปหลักจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งให้เห็นถึง ภาระหน้าที่ในการแสวงหาและตรวจสอบข้อมูลอย่างค้ำประกันถึงความถูกต้องและความยุติธรรม ซึ่งให้ เห็นความเต็มใจที่จะเป็นจำเลยต่อประชาชน (ให้ประชาชนตัดสินว่าความเห็นของเขาถูกต้องหรือไม่) และการอดกลั้นต่อกระแสความคิดทั้งหมด

สำหรับสมาคมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก็ได้มีการกำหนดหลักจริยธรรมหรือจรรยาบรรณ ของ นักหนังสือพิมพ์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับนักหนังสือพิมพ์ไว้เช่นกัน ถึงแม้จะไม่สามารถควบคุมได้ ทั้งหมดก็ตามแต่อย่างน้อยก็เป็นวิธีทางหนึ่งที่จะให้นักหนังสือพิมพ์ประพฤติปฏิบัติตั้งอยู่ในทางที่ควร จะเป็น

จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ (สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ประกาศ ณ วันที่ 6 ธันวาคม 2510)

1. ความรับผิดชอบ ได้แก่ การรับผิดชอบต่อผลประโยชน์อันชอบธรรม ของ บัณฑิตชน สถาบัน ประเทศชาติ ศาสนาและราชบัลลังก์ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “กัจจายน”
2. ความมีเสรีภาพ ได้แก่ เสรีภาพที่มีความรับผิดชอบกำกับ ตรงกับหลักธรรมใน พุทธศาสนา คือ “ปวารณา” หรือ “ธรรมาธิปไตย”
3. ความเป็นไทย ได้แก่ ความไม่ตกเป็นทาสของใคร ทั้งกายและจิตใจ จะโดย อามิสสินจ้างอื่นใด ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ ความไม่ตกเป็นทาสของ “อกุศลมูล”
4. ความจริงใจ ได้แก่ ความไม่มีเจตนาบิดเบือน ผิดพลาดต้องรีบแก้ไข ตรงกับ หลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “สังขะ”

5. ความเที่ยงธรรม ได้แก่ ความไม่ลำเอียง หรือ ความไม่เข้าใครออกใคร ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ ความไม่มีอคติ 4 ประการ หมายถึง จันทรคติ ลำเอียงเพราะรัก , โทสะคติ ลำเอียงเพราะชัง , โมหคติ ลำเอียงเพราะหลง และภยากคติ ลำเอียงเพราะกลัว

6. ความมีใจเป็นนักกีฬา ได้แก่ การปฏิบัติอันดีงาม ไม่ละเมียดลิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ของสาธารณะตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “สุปฏิบัติ”

7. ความมีมารยาท ได้แก่ การใช้ภาษา และภาพที่ไม่หยาบโลน และลามกอนาจาร หรือไม่ส่อไปในทางดั่งกล่าว ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “โสเจยยะ” หรือ “อาจารย์สมบัติ”

จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ (ประกาศ ณ วันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ.2519)

เพื่อให้สถาบันหนังสือพิมพ์เป็นที่เชื่อถือของประชาชน จึงเห็นสมควรกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ขึ้นดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ เป็นภารกิจที่มีความสำคัญเหนืออื่นใดสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์
2. การเสนอข่าว ภาพ หรือการแสดงความคิดเห็นต้องเป็นไปด้วยความสุภาพ สุจริต ปราศจากความมุ่งหวังในประโยชน์ส่วนตนหรืออามิสสินจ้างใด ๆ
3. การเสนอข่าวจะต้องเสนอแต่ความจริง พึงละเว้นการต่อเติมเสริมแต่ หากปรากฏว่าข่าวใดไม่ตรงความจริง ต้องรีบแก้ไขโดยเร็ว
4. การที่จะให้ได้ข่าว ภาพ หรือข้อมูลอย่างใด ๆ มาเป็นของตน ต้องใช้วิธีการที่สุภาพและซื่อสัตย์

5. ต้องเคารพต่อความไว้วางใจที่ได้รับมอบหมายจากการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพของตน
6. ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยถือเอาสาธารณประโยชน์เป็นสำคัญ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะโดยมิชอบ
7. ต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพหรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย เรื่อง , Reporting Conflict by Pluralism , Newspaper Type and Ownership ของ George A. Donohue , Clarice N.Olien and Phillip J. Tichenor ระบุว่า การเสนอข่าวที่ขัดแย้งของหนังสือพิมพ์ในชุมชนมิเนโซต้า สหรัฐอเมริกา เมื่อช่วงปี ค.ศ. 1975 มาจากความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อที่แตกต่าง ประเภทของหนังสือพิมพ์ กลุ่มผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และความเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์¹³

จากงานวิจัยของ “รัชณี วงศ์วรรณ” เรื่อง “แนวโน้มหนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2538-2544) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของหนังสือพิมพ์ไทยในด้าน ทิศทางและนโยบายของหนังสือพิมพ์ไทย การดำเนินกิจการของหนังสือพิมพ์ไทยและศึกษาด้านผู้ประกอบการอาชีพ และผู้อ่านหนังสือพิมพ์ไทย ซึ่งผลจากการศึกษาแนวโน้มสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ไทย พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยจะมีสิทธิ เสรีภาพและความรับผิดชอบมากขึ้น ลักษณะของสังคมข่าวสารทำให้การไหลเวียนของข่าวสารเป็นไปอย่างกว้างขวาง ผู้รับสารสามารถมีปฏิริยา

¹³ George A. Donchue , Clarice N.Olien and Phillip J. Tichenor , Reporting Conflict by Pluralism , Newspaper Type and Ownership , (Journalism Quarterly) p.499.

สะท้อนกลับต่อเรื่องต่าง ๆ ได้ทันที ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นผู้ที่มีความรู้และการศึกษาสูง
ขึ้น จึงมีการเรียกร้องให้หนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบมากขึ้น

สภาพของสังคมที่เปลี่ยนไปก็เป็นตัวกำหนดให้หนังสือพิมพ์ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม
มากขึ้น นอกจากนี้ความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชนอื่น ๆ จะเป็นตัวกระตุ้นให้หนังสือพิมพ์ต้องเพิ่มความ
รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ความเชื่อมั่นในอุดมการณ์ และจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์
ระบบการตรวจสอบและคุมประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้วยกันเองก็ เป็นปัจจัยที่ทำให้
หนังสือพิมพ์ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น¹⁴

Galtung & Ruge¹⁵ (อ้างใน Robert H. Bohle 1987 : 790) เสนอว่าความเป็นลบของข่าว
เป็นหนึ่งในปัจจัยที่เป็นหลักในการคัดเลือกเหตุการณ์มาเป็นข่าว โดยได้เสนอเหตุผลที่บอกถึงความ
นิยมข่าวในเชิงลบมากกว่าการเสนอข่าวในเชิงบวก ว่า ข่าวในเชิงลบมีความน่าสนใจมากกว่าข่าวใน
เชิงบวก และจะพบเห็นได้ง่ายเพราะผู้อ่านหากอ่านข่าวแล้วมีความกำกึ่งไม่ชัดเจนว่าเป็นข่าวเชิงลบ
หรือบวกก็จะตัดสินใจเป็นข่าวเชิงลบไว้ก่อน รวมทั้งข่าวในเชิงลบถูกเข้าใจว่าเป็นเอกลักษณ์มีความ
เป็นข่าวมากกว่า ทำให้ภาพลบของข่าวเป็นปัจจัยอันตรายที่ทำให้จิตใจของผู้อ่านเกิดภาพพจน์ที่ไม่ดี
กับหนังสือพิมพ์ได้

Dr. Jack B. Hasking¹⁶ (1979) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “The Effect of Bad news and
Good news on Newspaper’s Image” โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อการตัดสินใจพิจารณา
คัดเลือกข่าวของผู้สื่อข่าวว่าจะเลือกข่าวในแง่ลบหรือบวก ถ้าปัจจัยทั้งหลายเท่ากัน ผลการศึกษาพบ

¹⁴ รัชณี วงศ์วรรณ , แนวโน้มหนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2535-2544) , (วิทยา
นิพนธ์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2535) หน้า 103-104

¹⁵ Robert H. Bohle , “Negativism as News Selection Prediter” *Journalism Quarterly* ,
(Winter 1987) , p. 790.

¹⁶ Jack B. Haskins , “The Effect of Bad news and Good news on Newspaper’s Image”
Journalism Quarterly 61 : 3-13 , p. 184.

ว่า นักข่าวมีแนวโน้มที่จะประเมินให้ข้อความที่เป็นลบมีความสำคัญมากกว่า และมีแนวโน้มที่จะเสนอข่าวในแง่ลบมากกว่า

White¹⁷ (1950) ทำการวิจัยเรื่อง “The GateKeeper : A Case Study in The Selection of News” พบว่า เป็นความจริงที่คนเรามักจะรับรู้ความถูกต้องของสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะที่ตรงกับความเชื่อของเราอย่างที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทำหน้าที่เป็นนายทวารข่าวสาร หรือผู้กั้นกรองสารเลือกเสนอข่าวสารต่อประชาชนเฉพาะสิ่งที่เขาเชื่อว่าเป็นความจริง

Breed¹⁸ ทำการสำรวจ เรื่องสื่อมวลชนและการบูรณาการทางสังคม พบว่า 2 ใน 3 ของข่าวสารที่เกิดขึ้น สื่อมวลชนจะไม่เผยแพร่ต่อสาธารณชน และสรุปในตอนท้ายว่า สื่อมวลชนจะพยายามไม่เสนอข้อผิดพลาดของสถาบันตนเองในสังคม แต่จะพยายามรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้

ส่วน Greenberg & Tannenbuam¹⁹ (1977) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเขียนข่าวที่ตรงกับความรู้สึกของผู้รายงานข่าว ผลปรากฏว่า ในระหว่างการรายงานข่าวจะเกิดความตึงเครียดในทางความคิด ซึ่งอาจจะเป็นผลให้เกิดการบิดเบือนในเนื้อหาของข่าวสารได้

และจากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าว สำหรับลงพิมพ์ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ฉบับ โดยธงไชย มหาไตรภพ พบว่า ผู้เฝ้าประตูที่มีบทบาทในการพิจารณาคัดเลือกข่าวสำหรับลงพิมพ์ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ ส่วนมากจะ

¹⁷ White , D.M. “The GateKeeper : A Case Study in The Selection of News” Journalism Quarterly 27 (Fall 1950) pp. 31-38.

¹⁸ Breed , W . “ Mass Communication and Social Intergation” Social Forces 37 (1958) , pp. 56-57.

¹⁹ Greenberg , B.S. and Tunnenbuam Communication Research 4 (October 1977) , pp. 169-178.

ทำงานเป็นหมู่คณะซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การพิจารณาตัดสินใจคัดเลือกข่าวแต่ละครั้งจะได้รับแรงกดดันทางสังคม (Social pressure) มากพอสมควร นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าวสำหรับลงพิมพ์ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ คือ จะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของข่าวที่หนังสือพิมพ์ได้รับมาในแต่ละวันเป็นอันดับแรกโดยให้ความสำคัญต่อข่าวที่มีเนื้อหาสาระเพิ่มพูนความรู้ของผู้อ่านและผลกระทบของข่าวที่จะมีต่อสาธารณชน หรือ ข่าวที่มีคุณค่าสามารถใช้เป็นอุทาหรณ์เตือนสติผู้อ่าน ส่วนในเรื่องของผลประโยชน์ของหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะด้านนโยบายของหนังสือพิมพ์ ด้านการตลาด และการแข่งขันในการลงข่าวของหนังสือพิมพ์ด้วยกันเองจะมีความสำคัญน้อยกว่าคุณค่าของความเป็นข่าว²⁰

ส่วนงานวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ ศรีนนทา เรื่อง “เนื้อหาและแนวทางการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย” พบว่า ความสนใจส่วนตัวของบรรณาธิการ และหัวหน้าข่าวต่อเหตุการณ์ ความคิดเห็นของคนในกองบรรณาธิการ หรือ นโยบายของเจ้าของหนังสือพิมพ์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าว โดยบางปัจจัยก็มีอิทธิพลในระดับสูง บางปัจจัยก็มีอิทธิพลในระดับต่ำ แต่โดยสรุปแล้วงานในการคัดเลือกข่าวเป็นหน้าที่ของกองบรรณาธิการ²¹

จากงานวิจัยที่ยกมาจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์จะมีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยอาศัยการตรวจสอบกันเองและวิจารณ์ญาณในการคัดเลือกข่าว และนำเสนอข่าวของนายทวารข่าวสาร ซึ่งก็คือบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับในงานข่าว เริ่มตั้งแต่นักข่าว ซึ่งเป็นผู้กรองข่าวขั้นแรก ไล่ตามลำดับมาจนถึงกองบรรณาธิการ และบรรณาธิการข่าวซึ่งจะเป็นผู้ตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้าย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁰ ธงไชย มหาไตรภพ , ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวสำหรับลงพิมพ์ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ฉบับ , (วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2532)
หน้า 135

²¹ ณรงค์ศักดิ์ ศรีนนทา , เนื้อหาข่าวและแนวทางการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย , (วิทยานิพนธ์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2534) หน้า 212